

ISSN 1999-4214 (print)

ISSN 2957-5095 (online)

ЕУРАЗИЯ ГУМАНИТАРЛЫҚ ИНСТИТУТЫНЫҢ

ХАБАРШЫСЫ

ВЕСТНИК

ЕВРАЗИЙСКОГО
ГУМАНИТАРНОГО
ИНСТИТУТА

BULLETIN

OF THE EURASIAN
HUMANITIES
INSTITUTE

№3/2024

Жылына 4 рет шығады
2001 ж. шыға бастаған

Выходит 4 раза в год
Начал издаваться с 2001 г.

Published 4 times a year
Began to be published in 2001

Астана, 2024

Бас редактор **Дауренбекова Л.Н.**
А.Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институтының доценті,
филология ғылымдарының кандидаты
Жауапты редактор **Алимбаев А.Е.**
А.Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институтының доценті,
философия докторы (PhD)

Редакция алқасы

Аймұхамбет Ж.Ә.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Астана, Қазақстан
Ақтаева К.	филология ғылымдарының докторы, профессор, А. Мицкевич атындағы Польша университеті, Познань, Польша.
Әбсадық А.А.	филология ғылымдарының докторы, профессор, А. Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай, Қазақстан
Бредихин С.Н.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Солтүстік Кавказ федералды университеті, Ставрополь, РФ
Гайнуллина Ф.А.	филология ғылымдарының кандидаты, доцент Ә. Бөкейхан атындағы университеті, Семей, Қазақстан
Ермекова Т.Н.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан
Есиркепова К.Қ.	филология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, А. Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай, Қазақстан
Жүсіпов Н.Қ.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Торайғыров университеті, Павлодар, Қазақстан
Курбанова М.М.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Алишер Наваи атындағы Ташкент мемлекеттік өзбек тілі мен әдебиеті университеті, Ташкент, Өзбекстан
Қамзабекұлы Д.	ҚР ҰҒА академигі, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Астана, Қазақстан
Құрысжан Л.Ә.	филология ғылымдарының кандидаты, профессор, Ханкук шетелтану университеті, Сеул, Оңтүстік Корея
Онер М.	философия докторы (PhD), профессор, Эгей университеті, Измир, Туркия
Пименова М.В.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Шет ел тілдері институты, Санкт-Петербург, РФ
Сайфулина Ф.С.	филология ғылымдарының докторы, профессор, Қазан федералды университеті, Қазан, Татарстан, РФ
Сенмез О.Ф.	философия докторы (PhD), профессор, Токат Газиосманпаша университеті, Токат, Туркия

Редакцияның мекенжайы: 010009, Астана қ., Жұмабаев даңғ., 4
Телефон/факс: (7172) 561 933; e-mail: eagi.vestnik@gmail.com, сайт: ojs.egi.kz

Еуразия гуманитарлық институтының Хабаршысы.
Меншіктенуші: «А.Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты»
Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі Ақпарат комитетінде қайта есепке қойылды. Тіркеу № KZ92VPY00046970 17.03.2022
Басуға 24.09.2024 ж. қол қойылды. Пішімі 60*84 1\8. Қағаз офсеттік Көлемі. БТ.
Таралымы 200 дана. Бағасы келісім бойынша. Тапсырыс № 89
«Ақтаев У.Е.» баспасында басылып шықты

Главный редактор **Дауренбекова Л.Н.**
Кандидат филологических наук, доцент Евразийского гуманитарного института имени
А.К. Кусаинова

Ответственный редактор **Алимбаев А.Е.**
Доктор философии (PhD), доцент Евразийского гуманитарного института имени
А.К. Кусаинова

Редакционная коллегия

Аймухамбет Ж.А.	доктор филологических наук, профессор, ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан
Актаева К.	доктор филологических наук, профессор, университет имени Адама Мицкевича, Познань, Польша.
Абсадық А.А.	доктор филологических наук, профессор, Костанайский региональный университет имени А.Байтурсынова, Костанай, Казахстан
Бредихин С.Н.	доктор филологических наук, профессор, Северо-Кавказский федеральный университет, Ставрополь, РФ
Гайнуллина Ф.А.	кандидат филологических наук, доцент университет имени А. Бокейхана, Семей, Казахстан
Ермекова Т.Н.	доктор филологических наук, профессор, Казахский национальный женский педагогический университет, Алматы, Казахстан
Есиркепова К.К.	кандидат филологических наук, профессор, Костанайский региональный университет имени А. Байтурсынова, Костанай, Казахстан
Жусипов Н.К.	доктор филологических наук, профессор, Торайгыров университет, Павлодар, Казахстан
Курбанова М.М.	доктор филологических наук, профессор, Ташкентский государственный университет узбекского языка и литературы им. Алишера Навои, Ташкент, Узбекистан
Камзабекулы Д.	академик НАН РК, доктор филологических наук, профессор, ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан
Курсыжан Л.А.	кандидат филологических наук, профессор, Университет иностранных языков Ханкук, Сеул, Южная Корея
Онер М.	доктор философии (PhD), профессор, Эгейский университет, Измир, Турция
Пименова М.В.	доктор филологических наук, профессор, Институт иностранных языков, Санкт-Петербург, РФ
Сайфулина Ф.С.	доктор филологических наук, профессор, Казанский федеральный университет, Казань, Татарстан, РФ
Сенмез О.Ф.	доктор философии (PhD), профессор, Университет Токат Газиосманпаша, Токат, Турция

Адрес редакции: 010009, г. Астана., пр. Жумабаева, 4

Телефон/факс: (7172) 561 933: e-mail: eagi.vestnik@gmail.com, сайт: ojs.egi.kz

Вестник Евразийского гуманитарного института.

Собственник: «Евразийский гуманитарный институт имени А.К. Кусаинова».

Министерством информации и общественного развития Республики Казахстан Комитет информации постановлено на переучет № KZ92VPY00046970 17.03.2022

Подписано в печать 24.09.2024ж. Формат 60*84 1\8. Бум. Типопр.

Тираж 200. Цена согласовано. Заказ № 89

Напечатано в издательстве «У.Е. Актаева»

Chief Editor **Daurenbekova L.N.**

Candidate of Philological Science, Associate Professor of the A.K. Kussayinov Eurasian Humanities Institute

Editor-in-Chief **Alimbayev A.E.**

Doctor of Philosophy (PhD), Associate Professor of the A.K. Kussayinov Eurasian Humanities Institute

Editorial Board

- Aimuhambet Zh.A.** Doctor of Philological Sciences, Professor, L.N. Gumilyov ENU, Astana, Kazakhstan
- Aktayeva K.** Doctor of Philological Sciences, Professor, Poznan Adam Mitskevich University, Poznan, Poland
- Absadyk A.A.** Doctor of Philological Sciences, Professor, Kostanay Regional University named after A.Baitursynov, Kostanay, Kazakhstan
- Bredikhin S.N.** Doctor of Philological Sciences, Professor, North-Caucasus Federal University, Stavropol, RF
- Гайнуллина Ф.А.** Candidate of Philological Sciences, Associate Professor Alikhan Bokeikhan University, Semey, Kazakhstan
- Yermekova T.N.** Doctor of Philological Sciences, Professor, Kaz. National Women's Pedagogical University. Almaty, Kazakhstan
- Yesirkeпова K.K.** Candidate of Philological Sciences, Professor, Kostanay Regional University named after A.Baitursynov, Kostanay, Kazakhstan
- Zhusipov N.K.** Doctor of Philological Sciences, Professor, Toraighyrov University, Pavlodar, Kazakhstan
- Kurbanova M.M.** Doctor of Philological Sciences, Professor, Tashkent State University of the Uzbek Language and Literature named after Alisher Navoyi, Tashkent, Uzbekistan
- Kamzabekuly D.** Academician of NAS RK, Doctor of Philological Sciences, Professor, L.N. Gumilyov ENU, Astana, Kazakhstan
- Kuryshzhan L.A.** Candidate of Philological Sciences, Professor, Hankuk University of Foreign Studies Seoul Korea
- Oner M.** Doctor of Philological (PhD), Professor, Aegean University, Izmir, Turkey
- Pimenova M.V.** Doctor of Philological Sciences, Professor, Foreign Languages Institute, St-Petersburg, RF
- Seifullina F.S.** Doctor of Philological Sciences, Professor, Kazan Federal University, Kazan, Tatarstan, RF
- Senmez O.F.** (PhD), Professor, Tokat Gaziosmanpasa University, Tokat, Turkey

Editorial address: 010009, Astana., 4, Prospect Zhumabayev

Tel/Fax: (7172) 561 933: e-mail: eagi.vestnik@gmail.com, сайт: ojs.egi.kz

Bulletin of the Eurasian Humanities Institute.

Owner: «A.K. Kussayinov Eurasian Humanities Institute».

The Ministry of Information and Public Development of the Republic of Kazakhstan Information Committee decided to re-register No. KZ92VPY00046970 17.03.2022

Signed for printing 24.09.2024 Format 60 * 84 1 \ 8. Paper. Printing house

Circulation 200. Price agreed. Order No. 89

Printed in the publishing house of «U.E. Aktaev»

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENTS

ТІЛ БІЛІМІ / ЯЗЫКОЗНАНИЕ / LINGUISTICS

ZHABAYEVA S.S.	The cognitive semantics of language: exploring lingua-cultural aspects and the specifics of metaphoric representation	7
ZHANZHIGITOV S.ZH.	Gender linguistics: analysis of scientific publications in Scopus	16
ИМАНБЕРДИЕВА С.Қ.	Қазақстан топонимдерінің диахрониясы (Тәуелсіздік кезеңі)	30
ИМАНГАЗИНА М.А.	Аудармадағы коммуникант эмоциясы: түр-түс атауларының қызметі мен семантикасы	41
ИСКАКОВА К.А., ОСПАНОВА Ж.Т.	Тактико-стратегическая организация научно-популярного дискурса (на материале публикаций А. Кекильбаева)	53
KARTZHAN N.E., ISSAKOVA S.S., KENZHEMURATOVA S.K.	Linguistic representation of the concept of «mental activity» in the kazakh fairy-tale discourse	63
KERIMBAYEVA K.K., BEISENBAI A.B.	Language surrounding poverty in early modern england	80
SHORMAKOVA A., RAMAZANOV T., SADYK A.	Dialogic character in the national nonverbal means	88

ӘДЕБИЕТТАНУ / ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ / LITERATURE STUDIES

АКБУЛАТОВ А.А., МУТИЕВ З.Ж., ТУКЕШОВА Н.М.	Мақсұт Неталиев поэзиясындағы «заман, қоғам, уақыттың» көркем суреттері	98
AMANGAZYKYZY M.	The motif of the urban environment's influence on the individual	110
GILEA A., VOLKOVA L.V.	The category of the "other" in the axiology of contemporary literary fairy tales of kazakhstan	122
ЖҰМАТАЕВА А.Н., МҰХАМЕДИЕВ Д.	Абай поэзиясындағы «жаңа қазақ әйелі» болмысының көркемдік аксиологиясы	131
ҚАСҚАБАСОВ С.А., КАРИПБАЕВ Ж.Т.	Алаш әдебиетіндегі фольклорлық негіздер	142
ҚЫДЫР Т.Е., ТАДЖИЕВ Х.Х.	«Нәһж әл-фәрадис» және XX ғасыр басындағы қазақ жазба әдебиеті: рухани үндестік және дәстүр жалғастығы	153

МАУЛЕТ А., ТОЙШАНҰЛЫ А.	Шетелдегі қазақтарда сақталған фольклорлық-музыкалық кейбір жанрлардағы ортақ ерекшеліктер	164
МИРАЗОВА М.Н.	Сакралды кеңістіктегі үңгірлер	177
TOLEGENOVA R.K., AMANGELDIYEVA G.A.	The etymology of family conflict in modern women's prose	185
ШОРМАКОВА С.М., БЕЙСЕНҰЛЫ Ж., АБДИМОМЫНОВ Е.Б.	Әдеби-герменевтикалық талдау – көркем шығармаларды зерттеудің тиімді әдісі	193

**ТІЛ ЖӘНЕ ӘДЕБИЕТТІ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ /
МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ /
METHODOLOGY OF TEACHING LANGUAGE AND LITERATURE**

BERDIKULOVA A., SHADIYEVA N., TEMUR N.	Test-type tasks used in the development of reading skills	202
ЕЛУБАЙ А.Б., ТЕМІРХАН Ж., АВАКОВА Р.А.	Мобильді қолданбалардың шетел тілін оқыту барысындағы нәтижесі және педагогикалық ескертпелері	212
НОСИЕВА Н.К.	Формирование кросс-культурной компетенции у изучающих казахский язык в качестве второго	221
УРАЗАЛИЕВА У., БЕКАЛАЕВА А.О., КАСЫМОВА Г.	Обучение через виртуальную реальность: результаты пилотного исследования английского языка	235

С.Қ. ИМАНБЕРДИЕВА

С. Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті,
Қазақстан, Астана
(e-mail: imansaule@mail.ru)

*ҚАЗАҚСТАН ТОПОНИМДЕРІНІҢ ДИАХРОНИЯСЫ (Тәуелсіздік кезеңі)

Аңдатпа. Мақалада Қазақстан Тәуелсіздігін алғаннан бергі топонимдердің өзгеруі, бұрмаланған атаулардың түзетілуі, ұлттық танымға сай бұрынғы тарихи атаулардың қайтарылуы, бейтарап атаулардың халықтың әлеуметтік жағдайы мен атау талғамы бойынша танымын айқындайтын зоотопонимдермен алмастырылуы сияқты үдерістерді қарастыру көзделген. Қазақстан топонимдерінің өзгеру үдерісінде орын алған уәждер топтастырылып, оның топоқорды құрудағы маңызы айқындалған.

Мақаланың мақсаты – Қазақстан топонимдерінің өзгеру үдерісін айқындап, бірнеше облыс негізінде мағыналық статистикасын көрсету, топонимдер диахрониясына негіз болған уәждерді топтастыру, себебін анықтау. Топонимдер диахрониясындағы әлеуметтік, лингвистикалық, психологиялық уәжге қатысты ақпаратқа талдау жүргізу, ғылыми негіздемесін әзірлеу, жүйелеу.

Зерттеу әдістері: статистикалық әдіс, типологиялық әдіс, дескриптік тәсіл, концептуалды, компоненттік (семантикалық) талдау. Зерттеу жұмысы лексика-семантикалық, когнитивтік бағытта орындалған.

Топонимдердің өзгеру үдерісін анықтау барысында Қазақстан топоқордың толығы бағыты мен берер ақпаратының әлеуметтік мәні халықтың тұрмыс-тіршілігі мен рухани дамуына маңызды факторларды ашуға себеп болады.

Мақаланың практикалық маңыздылығына оның негізгі нәтижелерін әлеуметтік лингвистика, ономастика, когнитивтік лингвистика, лингвомәдениеттану тәрізді теориялық курстарда, сондай-ақ қазақ тілін оқыту парктикасы үшін семинарларда қолдануға болатыны жатады.

Түйін сөздер: топоним, әлеуметтік маңыз, диахрония, топтастыру, экстралингвистикалық фактор.

Кіріспе. Ономастикалық лексиканың ерекшелігі оның тек объектілермен тығыз байланысынан ғана емес, экстралингвистикалық факторлар арқылы көрінетіні белгілі. Әр атаудың тағылу уәжі тарихи өтпелі кезеңнің куәсі, ал оларға лингвистикалық талдау жүргізіп, бір жүйеге келтіру – уақыт талабы. Тіл тарихы халық тарихымен қоян-қолтық тығыз, берік байланыста болатынын, тіл барлық қоғамдық құбылыс сияқты әрбір қоғамдық формацияға сай өзгеріп отыратынын, олардың шығу, даму кезеңдерінде әлеуметтік, тұрмыстық негіздердің әсерін тигізгенін, ондай тарихи ономастиканың халық тарихымен байланысына сай өзіндік ерекшеліктері барын айта келіп ғалым Т. Жанұзақов былай дейді: «Бұл ретте ономастика ең алдымен тіл тарихына тән лингвистикалық ғылым. Өйткені оның грамматикалық, әрі фонетикалық заңдылығы халық тіліне тән. Олар халықтың бай тілінен жасалады. Сондықтан да құрамында әр дәуірге тән сөздер кездеседі» [1, 9].

Халықтың бастан кешкен оқиғаларының куәсі болатын да тіл. Тілдің атау жүйесі өмірге, затқа, құбылысқа өз үлесін қосып отырады. Жалқы есімдер жалпы есімдерге

*Мақала ҚР ҒЖБМ ғылым комитеті қаржыландыратын АР14871055 «Қазақ тілдік санасындағы «Төрт түлік» концептінің өрісі» ғылыми жобасы аясында жазылды.

қарағанда тарихи кезең, сол уақытта өткен оқиғалар жайлы нақты, көп дерек бере алады. Бұл жөнінде А.М.Эмирова былай дейді: «Жалқы есім (атау) лингво-мәдени феномен, бұл бір жағынан тілдік категорияға жататын жүйенің ерекшелігін көрсететін белгі, екінші жағынан, халықтың тұрмысын, нанымын, дінін, тарихын білдіретін спецификалық лингво-мәдени белгі» [2, 300]. Қазақ ономастикасының дамуы құнды әрі бай материалдарды мұқият жинауға байланысты екендігін академик Ә.Т. Қайдаров пен профессор Т.Ж. Жанұзақов: «Ең бірінші талаптардың бірі – барлық бірліктерді жинау және қағаз бетіне түсіру», – деп атап көрсетеді [3, 198].

Әдістеме және зерттеу әдістері. Қазақстан топонимдерінің диахрониясы көптеген ономаст-ғалымдарды қызықтырғаны белгілі. Солардың ішінде А. Әбдірахманов, Е. Қойшыбаев, Ғ. Қоңқашбаев [4-6] еңбектерін атауымызға болады. Аталған ғалымдар өңір топонимдерінің өзгеруі уәжі ғана емес, әр атаудың түп-төркініне үңіліп, шығу тегін анықтаған. Т. Жанұзақ мағынасы «күнгірт» топонимдердің этимологиясын ашып, ономаст-ғалымдардың еңбектеріне талдау жасаған [7, 47].

Бертін келе Б. Тілеубердиев [8, 12], Б. Бияров [9, 48], Б. Көшімова [10, 32], Ф. Ахметжанова, А. Әлімхан [11, 61] еңбектерінен де қазіргі кездегі топонимдер бойынша ақпарат аламыз. Бұл ғалымдардың еңбектері белгілі өңір топонимдерінің шығу-төркіні, өзгеру кезеңіне арналған. Мәселен, Ф. Ахметжанова мен А. Әлімхан Шығыс Қазақстан облысының топонимдерін зерделесе, Б. Көшімова Маңғыстау топонимдерін қарастырған. «Тарихи-диахрондық әдісті қолдану арқылы ономастикалық атауларды жүйелендіру қызметі» жобасы аясында Солтүстік Қазақстан облысы топонимдерін зерттеген ғалымдар уәжі, құрылымы, диахрониясын, зерттеп, әр аудан бойынша статистикасын көрсеткен [12, 17].

Т.В. Хвесько нысанды жекелеу мақсатындағы атаулардың уәжін ономастикалық миграция негізінде анықтауды көздеген, яғни нысан атауының өзгеруінде антропогендік өзек жатыр. Көші-қон мәселесінде тек адамдар емес, атаудың да психологиялық қажеттілікке байланысты қоныс аударуы туралы сөз қозғаған [13, 77].

Авторлар Рязань топонимдерінің диахрониясы негізінде атаулар тізбесі, карта т.б. дерекздерінде жарыспалық орын алғанын мақаласында қарастырған [14, 156].

Әзірбайжан микротопонимдерінің белгілі бір уақытта қалыптасуын зерттеген. А.Ф. Исмайыллы атау қалыптасуында бірнеше уәждің орын алуын алға тарта отырып, атаулар үй жануарлары атауы негізінде қалыптасуы атау берушінің кәсібі, тұрмыс-тіршілігі, әлеуметтік жағдайы тұрғысынан заңды деп санайды [15, 160].

Көне мәтіндер негізінде нысандардың орналасқан жері, топонимдердің диахрониясын зерттеу, яғни топонимдердің әртүрлі мәтіндерде геомәліметтерін (геотегиrowание) беру тәсілі арқылы қарастырған ғалымдар да бар [16, 11].

Қарастырылып отырған материалдар талдауы лингвистикалық әдістер мен тәсілдер кешенінде жүзеге асады. Жиналған фактілерді жүйелеу әрі логикалық тұрғыдан түсіну, осыған байланысты нақты заңдылықтарын айқындау мақсатында дескриптивті әдіс қолданылды. Атаулардың шығу төркінін анықтау мақсатында этимологиялық әдіс қолданылды. Зерттеудің прагматикалық бағыты адамның таным қызметінің өнімі ретіндегі жұмсалымды-прагматикалық талдауды пайдалануды қарастырған. Ретроспективті әдіс арқылы топонимдерде жинақталған тарихи дерек анықталады.

Алдағы уақытта тек топонимдер негізінде диахрониясын зерттеу ғана емес, сонымен бірге антропонимдердің әр кезеңдегі өзгеруін, «сәнге айналу» мен «табиғи қорғау, табу» мәнді кісі есімдерінің қалыптасу тарихын қарастыру қазақ антропонимдерінің ұлттық мазмұнын, танымдық уәжін, есім қабылдаудағы психологиясын анықтауда маңызды әрі заман талабына сай қажеттілік болары сөзсіз.

Талқылау мен бақылау. Ресей империясы қазақ жерінде қалыптасқан дәстүрлі билеу институттарын жою мақсатында Орта жүздің хандық билігін 1822 жылы таратты. Осының нәтижесінде Солтүстік Қазақстанды екіге бөліп билік жүргізді. 1822-1844 жылдары Көкшетау, Ақмола, Қарқаралы, Баянауыл, Атбасар, Аягөз, Көкпекті, Алатау округтері құрылды [17, 198]. Қазіргі Солтүстік Қазақстан облысының аудандары мен ауылдары

Ақмола, Қарағанды облыстарымен тығыз байланысты, себебі бір біріне ауыстырылып, біріктіру жұмыстары патша өкіметінен бастап, кеңес өкіметі кезінде де жалғасын тапты. Сондықтан облыс топонимиясы бойынша тарихи дерек алу үшін бірнеше облыстарды қамту қажет болып тұр. Бұл оңай шаруа емес, көп күш пен уақытты қажет етеді.

Еліміз Тәуелсіздік алған жылдардан бері тарихи атауларды қайтару не ұлттық танымға тән атауларды беру жұмыстары жергілікті ономастикалық комиссия тарапынан жүргізіліп келеді.

Кесте - 1 Тәуелсіздік алғаннан бері СҚО атауы өзгертілген аудандар

р/с	Бұрынғы атауы	Жаңа атауы	Өзгертілуі туралы құжаттың датасы, №
1	Володар ауданы	Айыртау ауданы	ҚР Жоғарғы Кеңесінің 1993 жылғы 04.05. №2189 қаулысы
2	Ленин ауданы	Ақжар ауданы	ҚР Президентінің 1997 ж. 2. 05. № 3482 Жарлығы
3	Ленин ауданы / Москва ауданы	Есіл ауданы	ҚР Президентінің 1997 ж. 18. 04. № 3461 Жарлығы
4	Преснов ауданы	Жамбыл ауданы	ҚР Президентінің 1997 ж. 23. 05. № 3528 Жарлығы
5	Соколов ауданы/ Бескөл ауданы	Қызылжар ауданы	ҚР Президентінің 1997 ж. 18. 04. № 3461 Жарлығы
6	Красноармейск ауданы/Чкалов ауданы	Тайынша ауданы	ҚР Президентінің 1997 ж. 2. 05. № 3482 Жарлығы
7	Қызылту ауданы	Уәлиханов ауданы	ҚР Президентінің 1997 ж. 2. 05. № 3482 Жарлығы
8	Бейнеткорский ауданы /Совет ауданы	Аққайың ауданы	ҚазССР жоғарғы Кеңес Президиумының Жарлығы 31.07.1940; ҚР Президентінің 1999 ж. 11.03. № 82 Жарлығы
9	Сергеев ауданы	Шал ақын ауданы	ҚР Президентінің 1999 ж. 14. 12. № 294 Жарлығы
10	Возвышен ауданы / Булаев ауданы	Мағжан Жұмабаев ауданы	ҚР Президентінің 2000 ж. 23. 11. № 490 Жарлығы
11	Куйбышев ауданы / Рузаев ауданы / Чистопол ауданы / Целинный ауданы	Ғабит Мүсірепов атындағы аудан	ҚР Президентінің 1997 ж. 2. 05. № 3482 Жарлығы ҚР Президентінің 2002 ж. 11.06. № 890 Жарлығы

Кестеден байқап тұрғанымыздай, кеңес үкіметінің идеологиясын насихаттайтын төңкеріс қозғалысының көсемі, қайраткерлері немесе төлсипатын білдіретін атаулар орнына қазақ халқының ұлттық танымына сай, бұрынғы атаулары қайтарылып немесе жазушы, ақындарын ұлықтайтын атаулар қойылған.

Солтүстік Қазақстан облысы бойынша ірілі-кішілі 5 қала бар: Булаево, Мамлютка, Сергеевка, Петропавл, Тайынша. Тәуелсіздік алғаннан бері тек Красноармейск қаласы 1997 жылы Тайынша атауына өзгертіліпті.

Булаево қаласының іргесі 1894 жылы Транссібір темір жол магистралін салуға байланысты темір жол станциясы ретінде қаланған, 1936 жылдан аудан орталығы. Ол «Қамыстысай» деп аталатын ұзың, кең сайда, орманды белдемде орналасқан екен,

сондықтан да Булаево қаласын Қамыстысай деп ауыстырса да болатын екен, себебі уәжі анық.

Сергеевка қаласының іргесі 1900 жылы қаланған Сергеевка ауылы негізінде қаланған. Ресейден көшіп келген шаруа Сергей Мисюрин есімі ауылға берілген. 1969 жылғы 21 мамырдан қала дәрежесін иеленген. Бұрынғы кезде бұл аумақ Күлеке батыр руына тиесілі жер болған, сондықтан да Күлеке батыр немесе Уәли ханның жесірі – Айғаным, не Аютас деп атауға тарихи дерек мүмкіндік береді.

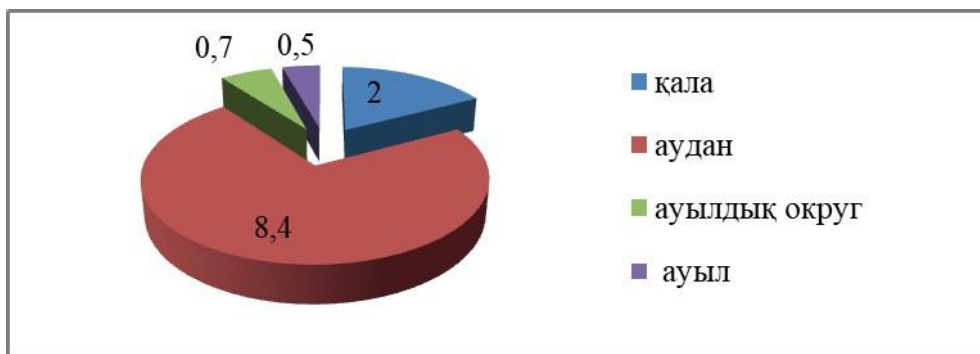

Диаграмма – 1 СҚО топонимдерінің динамикасы: Тәуелсіздік кезеңі

СҚО қала саны – 5, оның ішінде өзгертілгені – 1; аудан саны – 13, оның ішінде өзгертілгені – 11; ауылдық округ саны – 195, оның ішінде өзгертілгені – 15; ауылдық елді мекен – 706, оның өзгертілгені – 36, транскрипциясы өзгертілгені – 26.

Диаграммадан көріп тұрғанымыздай, аудан атауын ұлттық танымға сай беру жұмыстары біршама атқарылған, тек Тимирязев және Мамлют атаулары өзге тілде.

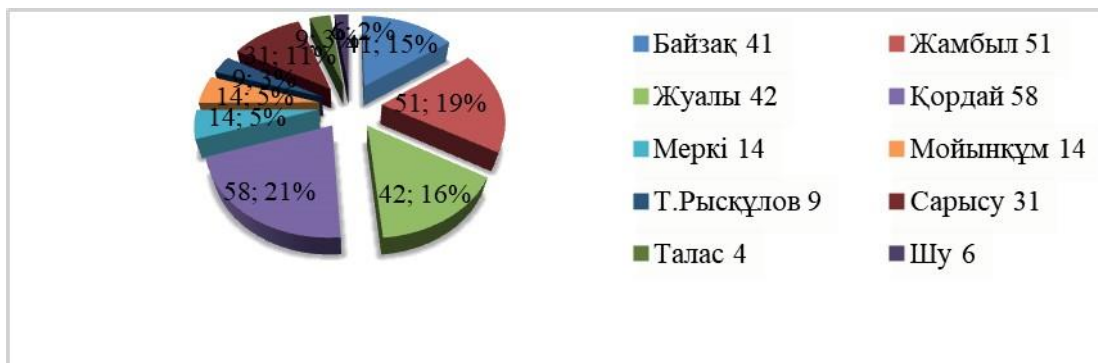

Диаграмма – 2 Байырғы атауы қайтарылған Жамбыл облысының топонимдері (аудандар бойынша)

Бүгінгі күнге дейін Жамбыл облысы бойынша 267 географиялық нысан атауы өзгертіліп, байырғы атаулары қайтарылған. Алайда атауларды ұлттық және географиялық ерекшеліктеріне сай реттеу облыс аудандарының арасында бір типті емес. Мысалы, Қордай ауданы бойынша 58 атау, ал Шу ауданы - 4

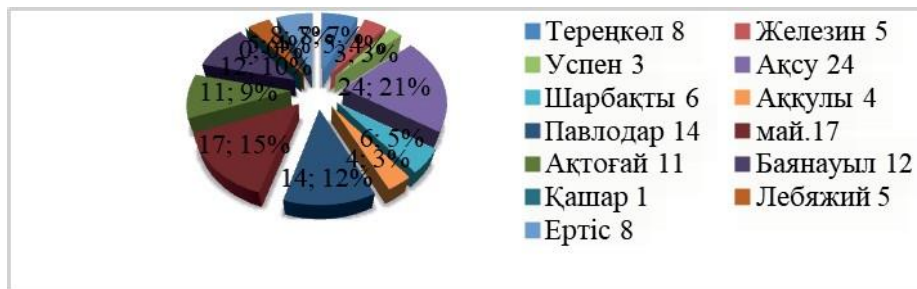

Диаграмма – 3 Байырғы атауы қайтарылған Павлодар облысының топонимдері (аудандар бойынша)

Бүгінгі күнге дейін Павлодар облысы бойынша 118 географиялық нысан атаулары өзгертіліп, байырғы атаулары қайтарылған. Алайда атауларды ұлттық және географиялық ерекшеліктеріне сай реттеу облыс аудандарының арасында бір типті емес. Мысалы, Май ауданы бойынша 17 атау, ал Қашар ауданы – 1

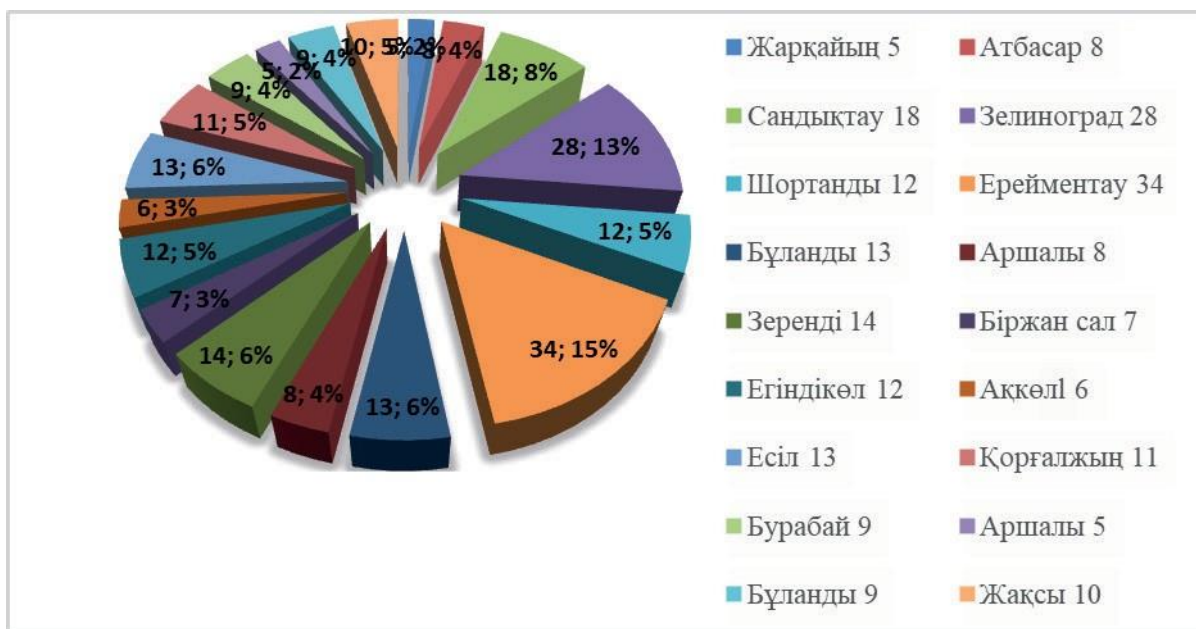

Диаграмма – 4 Байырғы атауы қайтарылған Ақмола облысының топонимдері (аудандар бойынша)

Бүгінгі күнге дейін Ақмола облысы бойынша 163 географиялық нысан атаулары өзгертіліп, байырғы атаулары қайтарылған. Алайда атауларды ұлттық және географиялық ерекшеліктеріне сай реттеу облыс аудандарының арасында бір типті емес. Мысалы, Ерейментау ауданы бойынша 34 атау, ал Аршалы ауданы 5.

Еліміз Тәуелсіздік алған жылдардан бері тарихи атауларды қайтару не ұлттық танымға тән атауларды беру жұмыстары жергілікті ономастикалық комиссия тарапынан жүргізіліп келеді.

Қазақстанның Тәуелсіздік кезеңінде атауды өзгертуге негіз болған уәждер:

- 1) ауылдық округ құрамынан бөліну (Боралдай ауылдық округі – Қошқарата ауылдық округі);
- 2) революция көсемдерінің есімдерінен қалыптасқан атауларды дәстүрлі атаулармен ауыстыру (Калинин ауылы – Көкдөнен ауылы);

3) ауылдың атауына негіз болған нысанның жабылу, т.б. атаудың өзектілігін жоғалтуы (Коньзавод ауылы – ауыл Жаңасаз);

4) географиялық терминнің өзгеруі (Жайлаукөл селосы - Жайлаукөл ауылы);

5) Қазақстан тарихына қатысы жоқ атауларды ауыстыру (атауларда қоныстанғандардың туған жерінен ойконимдер қолданылған: Антоновка ауылдық кеңесі – Қойлық ауылдық округі);

6) жаңа нысанның пайда болуы (Күреңбел);

Бір қызығы, атауды өзгерту кезінде үй жануарларының атаулары қолданылған. Бұл сан ғасырлар бойы мал шаруашылығымен айналысқан қазақ халқына тән. Әсіресе, жылқыға байланысты зоотопонимдер жиі кездеседі. Мысалы: Сұрат ауыл округі; Көкдөнен ауыл округі. Ақбақай зоотопонимі де кездеседі. Ақбақай – Сұлтанның жылқысын баққан Орақтың жылқысы. Халық жылқының өлімі туралы аңызды сақтап қалды. Бұл аңыз халық жадында библионим (ән атауы), ауылдық округ атауларында, яғни комонимде сақталған.

Сонымен қатар, графикалық және фонетикалық қабаты «мал» мағынасын беретіндіктен, мағынасы «күңгірттенген» комонимдер де бар, бірақ, шын мәнінде, олар географиялық терминдер. Мысалы: Қойлық ауыл округі – комоним құрамында «қой» компоненті бар, бірақ көптеген түркі тілдерінде қой/қоя/қая/хая «тау беткейі» дегенді білдіреді. Бурылбайтал стансасы – екі компонентті дромоним: бурыл – түсті білдірсе + байтал – «үш жасар бие». Алайда кейбір түркі тілдерінде байтал «тау, тау баурайы» дегенді білдіреді.

Ботамойнақ ауылының атауы екі компоненттен тұрады: бота және мойнақ (мойнақ бірнеше мағынаны білдіреді). Сөз тіркесінде Түйемойнақ атауы «тау сілемі» дегенді білдіреді, сәйкесінше, Ботамойнақ кішірек «тау жоталары» дегенді білдіреді.

2018 жылғы 26 қарашадағы № 572 қаулысымен атауы өзгертілген Ешкіөлмес ауылы жағымды коннотацияға ие. Комоним де екі компоненттен тұрады: ешкі және өлмес, яғни «қырылмайды (өлмейді)».

Күнделікті тіршілігі мал шаруашылығымен тікелей байланысты қазақ халқы үшін мал ұсталған, жайылған жерлерді білу маңызды болған. Бұл мәліметтердің негізін топонимдер құрайды. Үй жануарларының атауларынан (қазақ тілінде түйе, жылқы, ірі қара, қой-ешкі деп жалпылама түрде «төрт түлік» деп аталады) шыққан жер-су атаулары мал ұстауға және өсіруге қажетті жан-жақты мағлұмат береді. Бұл топонимдердің ауыл шаруашылығын, оның ішінде мал шаруашылығын дамытуда алатын орны ерекше.

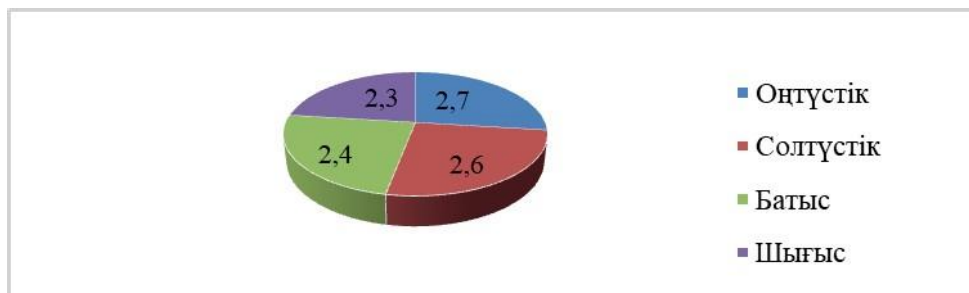

Диаграмма – 5 Өңірлердегі төрт түлікке қатысты зоотопонимдер

Жалпы мал шаруашылығы мен төрт түлікке қатысты зоотопонимдерден диаграммада берілгендей, солтүстік өңірде бие, айғыр, тайынша, тай, қой, өгіз, ат, сиыр, бұзау, бұқа, қошқар тұлғалы зоотопонимдер көптеп әр пішінде кездессе, түйе компонентімен Түйеөткен зоотопонимінде ғана кездесті. Оңтүстік өңірде өгіз, қозы, қой, айғыр, байтал, бұзау, ешкі, нар, бура, жылқы, бие, бота, ешкі, теке, тоқты, түйе тұлғалы зоотопонимдер көптеп әр пішінде жиі кездесті. Батыс өңірде нар, бура, атаң, түйе, сиыр, тай, қозы, қой, айғыр, бота, жылқы, ат, өгіз, байтал, қошқар, құлын, лақ, тана тұлғалы зоотопонимдер

көптеп әр пішінде жиі кездесті. Шығыс өңірде бұқа, құнан, айғыр, қой, қозы, байтал, бие, ат, құлын, түйе тұлғалы зоотопонимдер көптеп әр пішінде жиі кездесті.

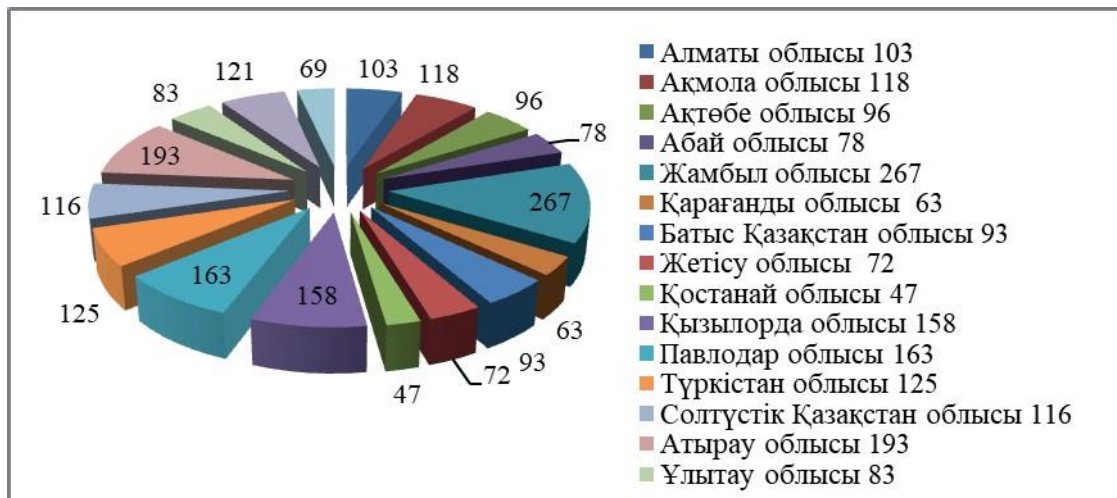

Диаграмма – 5 Қазақстан топонимдерінің диахрониясы: Тәуелсіздік кезеңі

Бүгінгі күнге дейін Қазақстан бойынша 1965 географиялық нысан атауы өзгертіліп, байырғы атаулары қайтарылған. Алайда атауларды ұлттық және географиялық ерекшеліктеріне сай реттеу облыс аудандарының арасында бір типті емес. Мысалы, Жамбыл облысы бойынша 267 атау, ал Қостанай облысында – 47.

Кесте – 2 Қазақстан топонимдерінің диахрониясындағы зоотопонимдер (төрт түлік негізінде)

р/с	Бұрынғы атауы	Жаңа атауы	Өзгертілуі туралы құжаттың датасы, №
1	Елизаветинка	Бозайғыр, ауыл Шортанды ауданы	Ақмола облыстық мәслихатының 2006 жылғы 8 желтоқсандағы № 3С-24-21 шешімі. Ақмола облысының әділет департаментінде 2007 жылғы 19 қаңтарда № 3210 тіркелді.
2	Кумкосяк	Қымызынай, ауыл, Бурабай ауданы	18.01.1993ж. №765 Щучье ауданы әкімінің шешімі.
3	Мирный к/о құрамынан бөлініп шыққан	Ақбақай ауылдық округі	Жамбыл облыстық Мәслихаты мен Жамбыл облысы әкімінің шешімі, 22.06.2001.ж №9-6
4	Калинин ауылдық кеңесі	Көкдөнен ауылдық округі	Халық депутаттарының Жамбыл облыстық Советінің қарары, 9.10.1991ж. №193
5	Кантимеровка	Қошқарата ауылы	ҚР Жоғарғы Кеңесі Төралқасының қаулысы 19.03.1992ж. №1070
6	Красноармейск ауданы/Чкалов ауданы	Тайынша ауданы	ҚР Президентінің 1997 ж. 2. 05. № 3482 Жарлығы
7	Свердлов бөлімшесі	Ботамойнақ ауылы	ҚР Жоғары Кеңесі Төралқасының 04.05.1993 жылғы №2189 Қаулысы
8	Калинин	Көкдөнен ауылы	ҚР Жоғарғы Кеңесі Төралқасының 04.05.1993 жылғы №2189-ХІІ Қаулысы

Кестеден байқап тұрғанымыздай, кеңес үкіметінің идеологиясын насихаттайтын төңкеріс қозғалысының көсемі, қайраткерлері немесе төлсипатын білдіретін атаулар орнына қазақ халқының ұлттық танымына сай, бұрынғы атаулары қайтарылған. Мұның дәлелі ретінде келесі кестелерде берілген ақпараттарды алуымызға болады (ақпарат облыстық ономастикалық бөлімнен алынды. Ақпаратпен бөліскендеріне алғысымызды білдіреміз).

Нәтижелер. Зерттеу жұмысының нәтижесінде Қазақстанның тәуелсіздік алғаннан бергі кезеңдегі топонимдердің диахрониясын талдай келе, мынандай қорытынды жасауға болады:

- топонимдер – жер бедері, флорасы мен фаунасы туралы ақпарат беретін белгі;
- жер-су атауларын өзгертудегі маңызды фактор ретінде тарихи, байырғы атауларын қайтару маңызды;
- бұрмаланған атаулар түзетілген (мысалы: Қутұрған – Құтырған ауылы: атау малда, жаунауларда болатын ауруға байланысты қалыптасқан);
- қазақ халқының о бастағы кәсібі – мал шаруашылығына орай төрт түлікке қатысты атаулардың берілуі
- орыс тіліндегі терминдердің қазақ тілінде берілуі;
- атау мағынасын түсінбеуден қатені түзету (мысалы: Бор қазған – Бөрі қазған төбесі: төбеде ешқандай бор алынбайды, тек түз тағысы – қасқыр апанының болуына байланысты тағылған).

Қорытынды. Күнделікті тіршілігі мал шаруашылығымен тікелей байланысты қазақ халқы үшін мал ұсталған, жайылған жерлерді білу маңызды болған. Бұл мәліметтердің негізін топонимдер құрайды. Үй жануарларының атауларынан (қазақ тілінде түйе, жылқы, ірі қара, қой-ешкі деп жалпылама түрде «төрт түлік» деп аталады) шыққан жер-су атаулары мал ұстауға және өсіруге қажетті жан-жақты мағлұмат береді. Бұл топонимдердің ауыл шаруашылығын, оның ішінде мал шаруашылығын дамытуда алатын орны ерекше.

Халықтың құндылықтары өзгеріп, дамып отырады, әр кезең мен дәуірде сол халықтың өзіндік әлемнің топонимдік бейнесі түзілді деп тұжырым жасауға болатыны, алайда ол бейне уақыт өте келе мүлдем құрымайды, қайта өзгеріп, толығып отыратыны дәлелденді.

Әдебиеттер

1. Жанұзақ Т. Тарихи жер-су аттарының түптөркіні. – Алматы: «Сөздік-словарь» ЖШС, 2010. – 356 б.
2. Әмирова А.М. Крымскотатарская ономастика как объект этнолингвистики // Мир языка. – Алматы, 1999. – 293 с.
3. Кайдаров А.Т., Джанузаков Т.О. Состояние и перспективы развития казахской ономастики // Вестник АН КазССР, 1963. – №1. – Б. 44-49.
4. Әбдірахманов А. Топонимика және этимология. – Алматы: Ғылым, 1975. – 204 б.
5. Қойшыбаев Е. Қазақстанның жер-су аттары сөздігі. – Алматы: Мектеп, 1985. – 256 б.
6. Конкашпаев Г. Словарь казахских географических названий. – Алма-Ата: 1963.
7. Жанұзақ Т. Еңбектерінің толық V-томдық жинағы. – Алматы: 2021.
8. Тілеубердиев Б. М. Оңтүстік Қазақстан топонимдерінің этнолингвистикалық лексикасы. – Алматы: Шапағат-Нұр, 1999. – 119 б.
9. Бияров Б. Қазақ топонимдерінің типтік үлгілері. – Астана: Ш. Шаяхметов атындағы Тілдерді дамытудың республикалық әдістемелік орталығы, 2013. – 432 б.
10. Көшімова Б.Ә. Маңғыстау өңірі жер-су атауларының түсіндірме сөздігі. – Алматы: «Нұрлы әлем», 2010. – 238 б.
11. Ахметжанова Ф.Р., Әлімхан А.Ә. Қазақ шығысының жер-су атаулары. –Өскемен: ШҚТУ, 2000. – 1134 б.
12. Иманбердиева С.Қ., Тойшыбаев З., Мәлікова С.З. Солтүстік Қазақстан облысы топонимдері. – Нұр-Сұлтан: «Ш. Шаяхметов атындағы «Тіл-Қазына» ұлттық ғылыми-практикалық орталығы» КеАҚ, 2020. – 780 б.

13. Хвесько Т.В. Когнитивное описание формирования топонимов // Язык и культура / Ред. С. К. Гураль. – Томск: Изд-во ТГУ, 2008. – № 3. – С. 77-82.

14. Хрусталева И.Н., Лаврентьев В.А., Гладышев А.Г. Варианты географических наименований Рязанского края и этимологизация топонимов // Ономастика Поволжья: материалы XXI Междунар. науч. конф. (Рязань, 3–5 октября 2023г.) // под общ. ред. И.Н. Хрусталева, В.И. Супруна. – Рязань: Ряз. гос. ун-в. имени С.А. Есенина, 2023. – 389 с.

15. Исмайллы А.Ф. Микротопонимы, образованные от названий животных (на языковых материалах Мегринского района Западного Азербайджана) // Ономастика Поволжья: материалы XXI Междунар. науч. конф. (Рязань, 3–5 октября 2023г.) / под общ. ред. И. Н. Хрусталева, В. И. Супруна. – Рязань: Ряз. гос. ун-т имени С. А. Есенина, 2023. – 389 с.

16. Kew T., Shaitarova A., Meraner I., Clematide S., Goldzycher J., Volk M. Geotagging a diachronic corpus of alpine texts: comparing distinct approaches to toponym recognition // RANLP 2019, Workshop on Language technology for digital historical archives with a special focus on Central-, (South-)Eastern Europe, Middle East and North Africa, Varna, Bulgaria, 5 September 2019. RANLP, 11-18. DOI: https://doi.org/10.26615/978-954-452-059-5_003

17. Муканова Г. Центральная Азия через призму отношений России-Казахстана-Китай. – П-павл: Алтай, 2001. – 493 с.

ИМАНБЕРДИЕВА С.К.

Казахский агротехнический исследовательский университет имени С. Сейфуллина,
Казахстан, Астана

ДИАХРОНИЯ ТОПОНИМОВ КАЗАХСТАНА (период Независимости)

Аннотация. В статье рассмотрены следующие процессы: смена топонимов с момента обретения Независимости Казахстана, исправление искаженных названий, возвращение прежних исторических названий, соответствующих национальному познанию, замена нейтральных названий зоотопонимами, определяющими по социальному статусу и предпочтению познания народа. Выявлена важность в создании топофонда путем классификации мотивов смены топонимов Казахстана.

Цель статьи – определить процесс изменения топонимов Казахстана, показать статистику на базе нескольких областей, классифицировать мотивы, лежащие в основе диахронии топонимов, определить причину их смены. Необходим анализ информации, связанной с социальной, языковой, психологической мотивацией в диахронии топонимов, разработка и систематизация научного обоснования.

Методы исследования: статистический метод, типологический метод, описательный подход, концептуальный, компонентный (семантический) анализ. Исследовательская работа ведется в лексико-семантическом, когнитивном направлении.

В ходе определения диахронии топонимов могут быть выявлены направленность пополнения топофонда Казахстана и социальная ценность их информации, способствующие выявлению важных факторов для быта и духовного развития народа.

Практическая значимость статьи заключается в том, что ее основные результаты могут быть использованы в таких теоретических курсах, как социолингвистика, ономастика, когнитивная лингвистика, лингвокультурология, а также на семинарах по практике преподавания казахского языка.

Ключевые слова: топоним, социальная значимость, диахрония, классификация, экстралингвистический фактор.

IMANBERDIEVA S.K.

S. Seifullin Kazakh Agrotechnical Research University, Kazakhstan, Astana

**DIACHRONY OF TOPONYMS OF KAZAKHSTAN
(Independence period)**

Annotation. The article examines such processes as the change of toponyms since the independence of Kazakhstan, the correction of distorted names, the return of previous historical names corresponding to national knowledge, the replacement of neutral names with zootoponyms that determine the social status and preference of knowledge of the people. The importance in creating a topographic fund by classifying the motives for changing toponyms in Kazakhstan has been revealed.

The purpose of the article is to determine the process of changing toponyms in Kazakhstan, show statistics based on several regions, classify the motives underlying the diachrony of toponyms, and determine the reason for their change. Analysis of information related to social, linguistic, psychological motivation in the diachrony of toponyms, development and systematization of scientific justification.

Research methods: statistical method, typological method, descriptive approach, conceptual, component (semantic) analysis. Research work is carried out in the lexical-semantic, cognitive direction.

In the course of determining the diachrony of toponyms, the direction of replenishment of the topographic fund of Kazakhstan and the social value of their information can be identified, helping to identify important factors for the life and spiritual development of the people.

The practical significance of the article lies in the fact that its main results can be used in theoretical courses such as sociolinguistics, onomastics, cognitive linguistics, linguoculturology, as well as in seminars on the practice of teaching the Kazakh language.

Keywords: toponym, social significance, diachrony, classification, extralinguistic factor.

References

1. Zhanuzaq T. Tarihi zher-su attaryнын tuptorkini. – Almaty: «Sozdik-slovar'» ZhShS, 2010. – 356 b.
2. Jemirova A.M. Krymskotatarskaja onomastika kak obekt jetnolingvistiki. – Almaty: 1999. – 293 s.
3. Kajdarov A.T., Dzhanuzakov T.O. Sostojanie i perspektivy razvitija kazahskoj onomastiki // Vestnik AN KazSSR, 1963. – №1. – B. 44-49
4. Abdirahmanov A. Toponimika zhane jetimologija. – Almaty: Čylym, 1975. – 204 b.
5. Қojshybaev E. Qazaqstannyn zher-su attary sozdigi. – Almaty: Mektep, 1985. – 256 b.
6. Konkashpaev G. Slovar' kazahskih geograficheskikh nazvanij. – Alma-Ata: 1963.
7. Zhanuzaq T. Enbekterinin tolyq V-tomdyq zhinagy. – Almaty: 2021.
8. Tileuberdiev B.M. Ontustik Qazaqstan toponimderinin jetnolingvistikalыq leksikasy. – Almaty: Shapagat-Nur, 1999. – 119 b.
9. Bijarov B. Qazaq toponimderinin tiptik ulgileri. Sh. Shajahmetov atyndagy Tilderdi damytudyn respublikalyq adistemelik ortalygy, 2013. – 432 b.
10. B.Ә. Koshimova Mangystau oniri zher-su ataularyнын tusindirme sozdigi. – Almaty: «Nurly alem», 2010. – 238 b.
11. Ahmetzhanova F.R., Alimhan A.A. Qazaq shygysynyn zher-su ataulary. – Oskemen: ShQTU, 2000. – 134 b.
12. Imanberdieva S.Q., Tojshybaev Z., Malikova S.Z. Soltustik Qazaqstan oblysy toponimderi. – Nur-Sultan: «Sh.Shajahmetov atyndagy «Til-Qazyna» ulttyq gylymi-praktikalыq ortalygy» KeAQ, 2020. – 780 b.
13. Hves'ko T.V. Kognitivnoe opisanie formirovaniya toponimov // Jazyk i kul'tura // Red. S.K. Gural'. Tomsk: Izd-vo TGU, 2008, № 3. – S. 77-82.

14. Hrustalev I. N., Lavrent'ev V. A., Gladyshev A. G. Varianty geograficheskikh naimenovanij Rjazanskogo kraja i jetimologizacija toponimov // Onomastika Povolzh'ja: materialy XXI Mezhdunar. nauch. konf. (Rjazan', 3–5 ok tjabrja 2023 g.) / pod obshh. red. I.N. Hrustaleva, V.I. Supruna. – Rjazan': Rjaz. gos. un-t im. S. A. Esenina, 2023. – 389 s.

15. Ismajlyly A.F. Mikrotoponimy, obrazovannye ot nazvanij zhivotnyh (na jazykovyh materialah Megrinskogo rajona Zapadnogo Azerbajdzhana) // Onomastika Povolzh'ja: materialy XXI Mezhdunar. nauch. konf. (Rjazan', 3–5 ok tjabrja 2023 g.) / pod obshh. red. I.N. Hrustaleva, V.I. Supruna. – Rjazan': Rjaz. gos. un-t im. S.A. Esenina, 2023. – 389 s.

16. Kew T., Shaitarova A., Meraner I., Clematide S., Goldzycher J., Volk M. Geotagging a diachronic corpus of alpine texts: comparing distinct approaches to toponym recognition // RANLP 2019, Workshop on Language technology for digital historical archives with a special focus on Central-, (South-)Eastern Europe, Middle East and North Africa, Varna, Bulgaria, 5 September 2019. RANLP, 11-18. DOI: https://doi.org/10.26615/978-954-452-059-5_003

17. Mukanova G. Central'naja Azija cherez prizmu otnoshenij Rossii-Kazahstana-Kitaja. -P-pavl: Altai, 2001. – 493 s.

Автор туралы мәлімет:

Иманбердиева Сәуле Құрманбайқызы – филология ғылымдарының докторы, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университетінің профессоры, Астана, Қазақстан.

Иманбердиева Сауле Курманбаевна – доктор филологических наук, профессор Казахского агротехнического исследовательского университета имени С. Сейфуллина, Астана, Казахстан.

Imanberdieva Saule Kurmanbaiyevna – Doctor of Philological Sciences, Professor S. Seifullin Kazakh Agrotechnical Research University, Astana, Kazakhstan.